

שבת דף מ

אתמר: חמין שהוחמו מערב שבת

ר	שמואל
למחר רוחץ בהן כל גופו אבר אבר	לא התירו לרחוץ אלא פניו ידיו ורגליו.

קושי 1 על רב: מיתבי: **חמין שהוחמו מערב שבת - למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו, אבל לא כל גופו, תיובתא דרב!**

תירוצ: אמר לך רב: לא כל גופו - בבת אחת, אלא אבר אבר.

קושי: והא פניו ידיו ורגליו קתני!

תירוצ: כעין פניו ידיו ורגליו.

קושי 2 על רב: תא שמע: **לא התירו לרחוץ בחמין שהוחמו מערב שבת, אלא פניו ידיו ורגליו!**

תירוצ: הכא נמי: כעין פניו ידיו ורגליו.

חיזוק לשיטת שמואל: תניא כוותיה דשמואל: **חמין שהוחמו מערב שבת, למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו, אבל לא כל גופו אבר אבר, ואין צריך לומר חמין שהוחמו ביום טוב.**

גירסת רבה בשיטת רב: רבה מתני לה להא שמעתא דרב בהאי לישנא: חמין שהוחמו מערב שבת, למחר, אמר רב: רוחץ בהן כל גופו, ומשייר אבר אחד.
קושי על רבה: איתביה כל הני תיובתא - תיובתא.

ניסיון להבין איך רבה נהג - כרב או כשמואל: אמר ליה רב יוסף לאביי: רבה מי קא עביד כשמעתיה דרב? - אמר ליה: לא ידענא.

קושי על שאלתו: מאי תיבעי ליה: פשיטא דלא עביד, דהא איתותב!

תירוצ: (דילמא) לא שמיעא ליה

קושי: ואי לא שמיעא ליה - ודאי עביד, דאמר אביי: כל מילי דמר עביד כרב, בר מהני תלת דעביד כשמואל: מטילין מבגד לבגד, ומדליקין מנר לנר, והלכה כרבי שמעון בגרירה.
תירוצ: כחומרי דרב - עביד, כקולי דרב - לא עביד.

הוחמו:	לרחוץ	להשתטף
בשבת	אסור אפילו מקצת גופו	
בערב שבת	מחלוקת רב ושמואל שמואל מתיר פניו ידיו ורגליו רב מתיר כל גופו אבר אבר או (לפי רבה) חוץ מאבר אחד	ר' מאיר ור' יהודה אוסרים ר' שמעון - מותר כל גופו כל זה בקרקע אבל בכלי כו"ע אסור בחמי טבריה מותר הכל
ביום טוב	בית הלל - פניו ידיו ורגליו בית שמאי - אסור (מחלוקת ראשונים בקשר לשאר הגוף אבר אבר)	
בערב יום טוב	בבית המרחץ אסור - גזירת מרחצאות מחלוקת ראשונים אם גוזרים אטו הוחמו ביו"ט (מחוץ לבית המרחץ)	מותר בבית החיצון של בתי מרחצאות

תנו רבנן: **מרחץ שפקקו נקביו מערב שבת, למוצאי שבת - רוחץ בו מיד. פקקו נקביו מערב יום טוב - למחר נכנס ומזיע, ויוצא ומשתטף בבית החיצון.**

אמר רבי יהודה: מעשה במרחץ של בני ברק שפקקו נקביו מערב יום טוב, למחר נכנס רבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא, והזיעו בו ויצאו ונשתטפו בבית החיצון. אלא שחמין שלו מחופין בנסרים. כשבא הדבר לפני חכמים, אמרו: אף על פי שאין חמין שלו מחופין בנסרים. ומשרבו עוברי עבירה התחילו לאסור. אמבטיאות של כרכין - מטייל בהן ואינו חושש.

שאלה: מאי עוברי עבירה?

תשובה: דאמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא:

1. בתחילה היו רוחצין בחמין שהוחמו מערב שבת

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

2. התחילו הבלנים להחם בשבת ואומרים: מערב שבת הוחמו, אסרו את החמין והתירו את הזיעה.

3. ועדיין היו רוחצין בחמין, ואומרים מזיעין אנחנו. אסרו להן את הזיעה, והתירו חמי טבריה.

4. ועדיין היו רוחצין בחמי האור, ואומרים בחמי טבריה רחצנו - אסרו להן חמי טבריה והתירו להן את הצונן.

5. ראו שאין הדבר עומד להן - התירו להן חמי טבריה, וזיעה במקומה עומדת.

אמר רבא: האי מאן דעבר אדרבן - שרי למיקרי ליה עבריינא, כמאן - כי האי תנא.

אמבטיאות של כרכים מטייל בהן ואינו חושש.

צמצום ההלכה: אמר רבא: דוקא כרכין, אבל דכפרים - לא.

הסבר: מאי טעמא? - כיון דזוטרין, נפיש הבלליהו.

בריינות על עניינים קשורים לרחיצה:

1. תנו רבנן: מתחמם אדם כנגד המדורה ויוצא ומשתטף בצונן, ובלבד שלא ישתטף בצונן ויתחמם כנגד המדורה, מפני שמפשיר מים שעליו.

2. תנו רבנן: מיחם אדם אלונטית ומניחה על בני מעים בשבת, ובלבד שלא יביא קומקומוס של מים חמין ויניחנו על בני מעים בשבת, ודבר זה אפילו בחול אסור מפני הסכנה.

הסבר עמדתם:

רשב"ג	ר' יהודה	תנא קמא	
אשה סכה ידה שמן ומחממתה כנגד המדורה, וסכה לבנה קטן, ואינה חוששת.	מביאה אשה פך של שמן ומניחתו כנגד המדורה, לא בשביל שיבשל אלא בשביל שיפשר.	מביא אדם קיתון מים ומניחו כנגד המדורה, לא בשביל שיחמו, אלא בשביל שתפיג צינתו.	
שמן - יש בו משום בשול, והפשרו זהו בשולו	שמן יש בו משום בשול, והפשרו לא זה הוא בשולו	שמן אף על פי שהיד סולדת בו - מותר, שמן אין בו משום בשול	לפי רבה ורב יוסף
שמן יש בו משום בשול, והפשרו זהו בשולו	שמן יש בו משום בשול, והפשרו לא זהו בשולו	שמן אף על פי שאין היד סולדת בו - אסור, קסבר: שמן יש בו משום בשול, והפשרו זהו בשולו.	לפי רב נחמן בר יצחק

קושי על רב נחמן: רבן שמעון בן גמליאל היינו תנא קמא! **תירוץ:** איכא בינייהו כלאחר יד.

הלכה: אמר רב יהודה אמר שמואל: אחד שמן ואחד מים, יד סולדת בו - אסור, אין יד סולדת בו - מותר.

שאלה: והיכי דמי יד סולדת בו?

תשובה: אמר רחבא: כל שכריסו של תינוק נכוית.

סיפור: אמר רבי יצחק בר אבדימי: פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ ובקשתי להניח לו פך של שמן באמבטי, ואמר לי: טול בכלי שני ותן.

לומדים הלכות אלו מהסיפור: שמע מינה תלת, שמע מינה:

1. שמן יש בו משום בשול,
2. כלי שני אינו מבשל,
3. הפשרו זהו בשולו.

קושי על הסיפור: היכי עביד הכי? והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: בכל מקום מותר להרהר - חוץ מבית המרחץ ובית הכסא! וכי תימא בלשון חול אמר ליה, והאמר אביי: דברים של חול - מותר לאומרן בלשון קודש, של קודש - אסור לאומרן בלשון חול!

תירוץ: אפרושי מאיסורא שאני. תדע, דאמר רב יהודה אמר שמואל: מעשה בתלמידו של רבי מאיר שנכנס אחריו לבית המרחץ, ובקש להדיח קרקע. ואמר לו: אין מדיחין. לסוך לו קרקע, אמר לו: אין סכין. אלמא: אפרושי מאיסורא - שאני, הכא נמי: לאפרושי מאיסורא שאני.

עוד הלכה שאפשר ללמוד מהסיפור: אמר רבינא: שמע מינה, המבשל בחמי טבריא בשבת - חייב. דהא מעשה דרבי לאחר גזירה הוה, ואמר ליה: טול בכלי שני ותן.
קושי על הלכה זו: איני? והאמר רב חסדא: המבשל בחמי טבריא בשבת - פטור!
תירוץ: מאי חייב נמי דקאמר - מכת מרדות.

עוד סיפור כדי ללמד הלכה: אמר רבי זירא: אנא חזיתיה לרבי אבהו דשט באמבטי, ולא ידענא אי עקר אי לא עקר.
קושי על דבריו: פשיטא דלא עקר. דתניא: **לא ישוט אדם בכריכה מלאה מים, ואפילו עומדת בחצר!**
תירוץ: לא קשיא, הא - דלית ליה גידודי (שפה גבוהה), הא - דאית ליה גידודי.

